

به نام خدا دانشگاه تهران

دانشکده مهندسی برق و کامپیوتر

درس شبکههای عصبی و یادگیری عمیق تمرین سوم

نام عضو اول	فاطمه رشیدی شهری
شماره دانشجویی	११०८४४।८।
نام عضو دوم	آراد وزیرپناه
شماره دانشجویی	११०८४४

فهرست

1	قوانين
	پرسش 1. پیادەسازی مدل U-NetU. پرسش
1	١-١. آماده سازی مجموعه داده
2	١-٢. پياده سازى مدل
4	۱-۳. تقویت داده
6	۱-۴. بهینهساز، متریکها و تابع هزینه
8	۵-۱. آموزش مدل
10	۱-۶. ارزیابی مدل
1	پرسش ۲ – تشخیص موجودات زیر آب
1	۱-۲. معرفی مدل Faster R-CNN
2	٢-٢. سوالات تشريحي
2	۱-۲-۲. مقایسهی مدلهای region-based CNNs
4	۰۲-۲-۲. مقایسهی مدلهای one-stage و two-stage
8	GIOU, Soft-NMS, OHEM.۲-۲-۳
11	٣-٢. معرفی مجموعه دادگان
11	EDA .۱-۳-۲ و پیش پردازش دادگان
14	٢-٣-٢. تقويت داده
16	٣-٣-٢. ساخت ديتالودر
18	۴-۲. تعریف مسئله
18	۱-۴-۲. طراحی معماری Faster R-CNN
22	۲-۴-۲. طراحی Region Proposal Network
27	1,

شكلها

1	شکل 1 . نمایش تعدادی از تصاویر به همراه \max های متناظر با آنها در مجموعهی دادگان
3	شکل 2. معماری مدل U-Net پیاده شده
4	شکل 3. تعداد پارامترها برای مدل U-Net با ساختار گفته شده
5augme	شکل 4. تعدادی از تصاویر آموزشی به همراه maskهای متناظرشان پس از اعمال ntation
6	شکل Confusion matrix .5 شکل
6	شکل 6. شکل متناظر با فرمول با محاسبهی Dice coefficient
7	شكل 7. فرمول متناظر با محاسبهىIoU Score
آموزشی و	شکل8 . نمودار متناظر با Loss ،IoU ،Dice و Accuracy برای دو مجموعهی تصاویر
8	عتبارسنجی حین یادگیری مدل
ی به همراه	شکل Mask .9های اصلی و پیشبینی شده توسط شبکه برای تعدادی از دادههای ارزیاب
10	نصاوير اصل
2	شكل 10. معماري شبكهي RCNN
3	شكل 11. معمارى شبكهى Fast RCNN
4	شكل 12 . معمارى شبكهى Faster RCNN
8	شکل13 . نحوهی کارکرد تکنیک OHEM برای مسئلهی تشخیص اشیا در تصویر
11	شکل 14. نمودار مربوط به فراوانی موجودات در هر تصویر
12	شکل 15. نمودار مربوط به فراوانی کلاسها در هر تصویر
12	شكل 16. توزيع انواع موجودات در كل مجموعهها
13	شكل 17. نمودار مربوط به توزيع تعداد تصاوير شامل هر كلاس
15	شكل 18. نمونههايي از تقويت داده
18	شکل 19. نمای کلی Faster RCNN
19	شكل Feature Map .20هاى بدست آمده از ResNet101
22	شكل 21 توزيع anchor points
24	شکل 22 توزیع سایز جعبههای مرزی و نقاط مرکزی به دست آمده
25	شكل Anchor box .23هاى روى يكى از تصاوير
25	شکل Anchor boxes .24 برای یک anchor point

لها	جدو
-----	-----

قوانين

قبل از پاسخ دادن به پرسشها، موارد زیر را با دقت مطالعه نمایید:

- از پاسخهای خود یک گزارش در قالبی که در صفحهی درس در سامانهی Elearn با نام از پاسخهای خود یک گزارش در قالبی که در صفحه درس در سامانه REPORTS_TEMPLATE.docx
- پیشنهاد می شود تمرینها را در قالب گروههای دو نفره انجام دهید. (بیش از دو نفر مجاز نیست و تحویل تک نفره نیز نمره ی اضافی ندارد) توجه نمایید الزامی در یکسان ماندن اعضای گروه تا انتهای ترم وجود ندارد. (یعنی، می توانید تمرین اول را با شخص A و تمرین دوم را با شخص B و ... انجام دهید)
- کیفیت گزارش شما در فرآیند تصحیح از اهمیت ویژهای برخوردار است؛ بنابراین، لطفا تمامی نکات و فرضهایی را که در پیادهسازیها و محاسبات خود در نظر می گیرید در گزارش ذکر کنید.
- در گزارش خود مطابق با آنچه در قالب نمونه قرار داده شده، برای شکلها زیرنویس و برای جدولها بالانویس در نظر بگیرید.
- الزامی به ارائه توضیح جزئیات کد در گزارش نیست، اما باید نتایج بدست آمده از آن را گزارش و تحلیل کنید.
 - تحلیل نتایج الزامی میباشد، حتی اگر در صورت پرسش اشارهای به آن نشده باشد.
- دستیاران آموزشی ملزم به اجرا کردن کدهای شما نیستند؛ بنابراین، هرگونه نتیجه و یا تحلیلی که در صورت پرسش از شما خواسته شده را به طور واضح و کامل در گزارش بیاورید. در صورت عدم رعایت این مورد، بدیهی است که از نمره تمرین کسر می شود.
- کدها حتما باید در قالب نوتبوک با پسوند .ipynb تهیه شوند، در پایان کار، تمامی کد اجرا شود و خروجی هر سلول حتما در این فایل ارسالی شما ذخیره شده باشد. بنابراین برای مثال اگر خروجی سلولی یک نمودار است که در گزارش آوردهاید، این نمودار باید هم در گزارش هم در نوتبوک کدها وجود داشته باشد.
 - ullet در صورت مشاهدهی تقلب امتیاز تمامی افراد شرکت کننده در آن، 100 لحاظ می شود.
 - تنها زبان برنامه نویسی مجاز **Python** است.
- استفاده از کدهای آماده برای تمرینها به هیچ وجه مجاز نیست. در صورتی که دو گروه از
 یک منبع مشترک استفاده کنند و کدهای مشابه تحویل دهند، تقلب محسوب می شود.

- نحوه محاسبه تاخیر به این شکل است: پس از پایان رسیدن مهلت ارسال گزارش، حداکثر تا یک هفته امکان ارسال با تاخیر وجود دارد، پس از این یک هفته نمره آن تکلیف برای شما صفر خواهد شد.
 - سه روز اول: بدون جريمه
 - o روز چهارم: ۵ درصد
 - ٥ روز پنجم: ١٠ درصد
 - روز ششم: ۱۵ درصد
 - ٥ روز هفتم: ۲۰ درصد
- حداکثر نمرهای که برای هر سوال میتوان اخد کرد ۱۰۰ بوده و اگر مجموع بارم یک سوال بیشتر از ۱۰۰ باشد، در صورت اخد نمره بیشتر از ۱۰۰، اعمال نخواهد شد.
- برای مثال: اگر نمره اخذ شده از سوال ۱ برابر ۱۰۵ و نمره سوال ۲ برابر ۹۵ باشد، نمره نهایی
 تمرین ۹۷.۵ خواهد بود و نه ۱۰۰.
- لطفا گزارش، کدها و سایر ضمایم را به در یک پوشه با نام زیر قرار داده و آن را فشرده سازید، سپس در سامانهی Elearn بارگذاری نمایید:

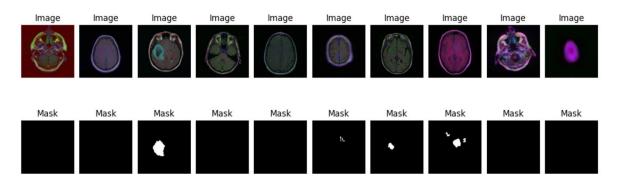
HW[Number] _[Lastname] _[StudentNumber] _[Lastname] _[StudentNumber].zip (HW1_Ahmadi_810199101_Bagheri_810199102.zip :مثال:

• برای گروههای دو نفره، بارگذاری تمرین از جانب یکی از اعضا کافی است ولی پیشنهاد میشود هر دو نفر بارگذاری نمایند.

پرسش 1. پیادهسازی مدل U-Net

۱-۱. آماده سازی مجموعه داده

مجموعهی دادگان دادهشده شامل 110 مجموعه عکس از افراد مختلف به همراه mask برای هر تصویر است. برای دستیابی به تصاویر و ماسکهای متناظر با آنها نیز لازم است هر دسته را به طور مجزا استخراج کرده و با عنوانهای images و masks آنها را جدا کنیم. 10 مورد از این تصاویر و مسکهای متناظر با آنها را به تصادف انتخاب می کنیم و نمایش می دهیم:

شکل 1. نمایش تعدادی از تصاویر به همراه maskهای متناظر با آنها در مجموعهی دادگان.

بعد از خواندن تصاویر، لازم است برای ادامه ی کار و آموزش مدل، تصاویر را به سه دسته ی آموزشی، اعتبارسنجی و ارزیابی تقسیم کنیم. برای این کار، %80 از تصاویر را به عنوان دادههای آموزشی، شایتا به عنوان دادههای ارزیابی در نظر می گیریم. نهایتا تعداد هر یک از دسته دادهها به صورت زیر خواهد بود:

Training Data	Validation Data	Test Data
3143 393		393

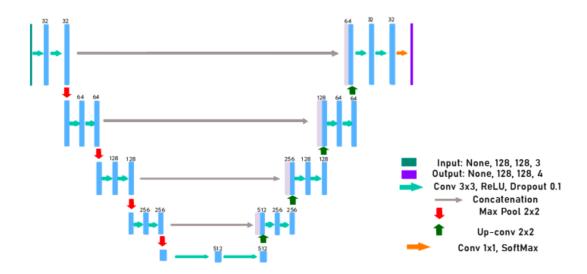
جدول 1. تعداد تصاویر در سه مجموعهی آموزشی، اعتبارسنجی و ارزیابی پس از تقسیم دادگان

۱-۲. پیاده سازی مدل

در این بخش به پیاده سازی مدل U-Net را طبق معماری گفته شده در مقاله انجام میدهیم. همانطور که میدانیم، ساختار این مدل شامل دو بخش encoder و decoder است. فرم کلی آن به شرح زیر است:

- لايهي ورودي با شكل تصاوير ورودي (128, 128, 3)
 - Encoder o
- o دو لایهی کانولوشنی با 32 فیلتر 3*3 و فعالساز ReLU
 - o لايهي max-pooling با فيلتر 2*2 ⊙
- o دو لایهی کانولوشنی با 64 فیلتر 3*3 و فعال ساز ReLU
 - ۷*2 با فیلتر 2*2 میلتر 2*2
- o دو لایهی کانولوشنی با 128 فیلتر 3*3 و فعال ساز ReLU
 - ۷*2 با فیلتر 2*2 max-pooling با فیلتر
- o دو لایهی کانولوشنی با 256 فیلتر 3*3 و فعال ساز ReLU
 - ۷*2 با فیلتر 2*2 میلتر 2*2
 - Bottleneck •
- o دو لایهی کانولوشنی با 512 فیلتر 3*3 و فعال ساز O
 - Decoder •
- o یک لایهی deconvolution با 256 فیلتر 2*2 و deconvolution
 - encoder با بخش متناظر در Concatenation o
 - o دو لایهی کانولوشنی با 256 فیلتر 3*3 و فعالساز 3*0
- o یک لایهی deconvolution با 128 فیلتر 2*2 و (2, 2) strides
 - encoder با بخش متناظر در Concatenation o
 - o دو لایهی کانولوشنی با 128 فیلتر 3*3 و فعال ساز ReLU
 - o یک لایهی deconvolution با 64 فیلتر 2*2 و deconvolution
 - encoder با بخش متناظر در Concatenation o
 - o دو لایهی کانولوشنی با 64 فیلتر 3*3 و فعال ساز ReLU
 - o یک لایهی deconvolution با 32 فیلتر 2*2 و (2, 2) strides
 - encoder با بخش متناظر در Concatenation o
 - o دو لایهی کانولوشنی با 32 فیلتر 3*3 و فعالساز ReLU
- softmax الایه کانولوشنی خروجی با دو فیلتر 1*1 و فعال ساز

شکل معماری توصیف شده در بالا، به صورت زیر است:

شکل 2. معماری مدل **U-Net** پیاده شده

همانطور که گفته شد، این مدل، دارای دو بخش اصلی است، decoder و necoder. در بخش اول، ویژگیهای تصویر توسط لایههای کانولوشنی در سطوح مختلف استخراج میشوند و با استفاده از لایههای ویژگیهای تصویر توسط لایههای کانولوشنی در سطوح مختلف استخراج میشوند و با استفاده از لایههای Bottleneck مثل یک پل بین دو بخش یاد شده عمل می کند و به مدل کمک می کند تا اطلاعات معنایی سطح بالا را ضبط کند. در بخش decoder این مدل در هر مرحله ابتدا با استفاده از لایههای deconvolution ابعاد map ابعاد اولیه برسد و این perature map را با feature maps متناظر با آنها در بخش encoder با هم می کند. لایههای کانولوشنی در این بخش نیز منجر به بازتولید mask ها میشوند. در انتها نیز یک لایهی خروجی داریم که کلاس هر پیکسل را پیشبینی میکند.

نحوه ی کار کلی این مدل به گونهای است که در بخش اول رفته رفته با کاهش سایز feature map ها، receptive filed را افزایش می دهد و با اینکار باعث می شود که شبکه به اطلاعات جزئی تصاویر دست پیدا کند. در بخش دوم نیز مدل با افزایش تدریجی سایز feature maps باعث می شود که شبکه، ویژگیها را encoding و decoding مسیرهای decoding و Skip connection کند. منجر به حفظ اطلاعات مهم و ضروری از لایههای قبلی می شوند و امکان تقسیم بندی دقیق تر را فراهم می کنند.

دلیل انتخاب این مدل برای انجام kaskهای پزشکی نیز معماری آن است که ترکیبی از اطلاعات مکانی حاصل از مسیر downsampling را ترکیب میکند حاصل از مسیر segmentation map دقیقی را پیشبینی کند.

تعداد پارامترها برای مدل ساخته شده با ساختار فوق به صورت زیر است:

Total Params	Trainable Params	Non-trainable Params
7760130 7760130		0

شكل 3. تعداد يارامترها براى مدل U-Net با ساختار گفته شده

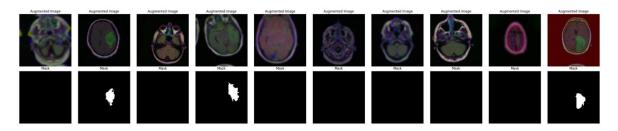
۱-۳ تقویت داده

برای تقویت دادهها از کتابخانهی Albumentations استفاده کردهایم. این کتابخانه شامل تعداد زیادی تبدیل است که با اعمال آنها روی تصاویر اصلی مجموعه دادگان، با هدف بهبود عملکرد شبکههای کانولوشنی عمیق، سعی در افزایش اندازهی مجموعه دادگان دارد. با این کار، نیاز به label کردن دستی تصاویر کمتر میشود. از این رو، میتوان تا حد زیادی از هزینههای تولید مجموعه دادگان کاست.

ما تبدیلهای زیر را برای این منظور به صورت تصادفی روی تصاویر اعمال کردهایم:

- Resize: اندازه ی هر یک از تصاویر و ماسکها را طبق مقاله به سایز (128, 128) تغییر می دهیم. این کار منجر به سازگاری بیشتر دادگان با مدل می شود. همچنین، محاسبات را بهینه می کند.
- Rotate: چرخش با احتمال %50 و در بازه ی 15- تا 15 درجه. این کار منجر میشود روی حدود نیمی از تصاویر آموزشی چنین چرخشی اعمال شود. اهمیت این تبدیل نیز به این دلیل است که ممکن است تصاویر متفاوت در پوزیشنهای مختلف از بیمار گرفته شده باشد یا اینکه بنا به تنظیمات دستگاه تصویربرداری، زاویه ی تمام عکسها یکسان نباشند. با این کار، robustness و robustness مدل بیشتر می شود.
- RandomResizedCorp: با اعمال این تبدیل روی تصاویر، برشهای مختلفی از تصاویر با اندازهی (RandomResizedCorp: به صورت تصادفی (با احتمال %50) ایجاد می شود. این کار باعث می شود مدل تصاویر را در مقیاسهای متفاوت ببیند و ویژگیهای مورد نیاز را بهتر استخراج کند. در واقع، با برش تصاویر، روی بخشهای باقی مانده تمرکز بیشتری می کند و جزئیات را بهتر یاد میگیرد.

- تقویت داده به صورت مجزا از تبدیل چرخش استفاده میکنیم، در این تبدیل، ShiftScaleRotate را تقویت داده به صورت مجزا از تبدیل چرخش استفاده میکنیم، در این تبدیل، rotate limit را برابر صفر قرار میدهیم تا چرخشی را اعمال نکند. shift دادن و scale کردن تصاویر طبق این تصویر منجر میشود تغییراتی جزئی در پوزیشن و اندازه ی تصویر اعمال شود که ممکن است به علت نحوه ی قرار گیری بیمار زیر دستگاه تصویر برداری و یا تنظیمات دستگاه رخ دهد. واضح است که با این کار نیز عملکرد مدل بهتر شده و general تر میشود.
- GaussianBlur: در هنگام تصویربرداری ممکن است در اثر فوکوس نامناسب، نزدیکی بیش از حد دوربین به بافت و یا تکان خوردن بیمار یا دستگاه، تصویر اندکی تار شود. با اعمال این تبدیل به طور تصادفی روی حدود %50 دادههای آموزشی، تصاویر اندکی تار میشوند تا مدل یاد بگیرد بخشبندی را برای تصاویری که در شرایط غیر ایده آل ثبت شدهاند نیز به درستی انجام دهد.

augmentation متعدادی از mask ممراه maskهای متناظرشان پس از اعمال 4

برای اعمال تبدیلات فوق روی دادههای آموزشی، اعتبارسنجی و ارزیابی، یک datagenerator در نظر میگیریم و batch size را روی 16 تنظیم میکنیم. سپس، روی دادههای آموزشی، اعمال تقویت داده را انجام میدهیم، اما روی دادههای اعتبارسنجی و ارزیابی تنها تغییر سایز را اعمال میکنیم. به این صورت، تعدادی generator داریم که برای آموزش و ارزیابی مدل در ادامه از آنها استفاده خواهیم کرد.

تمام تبدیلهای فوق که به صورت تصادفی روی دادگان آموزشی اعمال میشوند، باعث میشوند مدل general تر robustness تر عکس جدید تولید میکند که مدل با دیدن آنها general تر میشود و عملکرد بهتری خواهد داشت.

۴-۱. بهینهساز، متریکها و تابع هزینه

با توجه به شکل زیر که نمایانگر confusion matrix است، به تعریف هر یک از متریکها میپردازیم و کاربرد هر یک را به اختصار توضیح میدهیم.

Ground truth

FTU (1) Background (0)

FTU (1) TP FP

Prediction

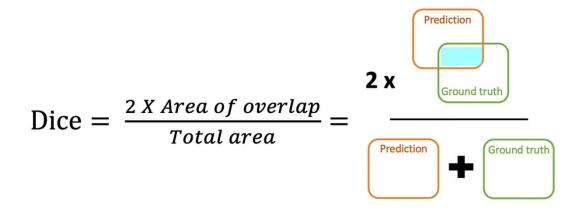
Background (0) FN TN

شکل 5. Confusion matrix

اولین معیار، Dice coefficient یا همان f1-score یا همان Dice coefficient است که کاربرد گستردهای در ارزیابی مسائل segmentation پزشکی دارد و با استفاده از فرمول زیر محاسه می شود:

$$\frac{2TP}{2TP + FP + FN}$$
dice coefficient معادله 1. فرمول محاسبه

این معیار نسبتی از میزان اشتراک mask اصلی و پیشبینی شده توسط مدل، به مجموع این دو تصویر را گزارش میکند. در شکل زیر این مسئله واضح تر مطرح شده است:

شكل 6. شكل متناظر با فرمول با محاسبهى متناظر با

درواقع این متریک نقاط مشترک بین دو mask اصلی و پیشبینی شده توسط مدل را حساب می کند و دو برابر آن را بر مجموع دو تصویر (و نه اجتماع) گزارش می کند. به این صورت، علاوه بر تاثیر دادن نقاطی که به درستی در score نهایی پیش بینی شدهاند، نقاط false positive را نیز در نظر می گیرد.

معیار دوم که معمولا در اینگونه مسائل گزارش می شود و با آن سر و کار داریم، IoU Score است. این معیار به Jaccard index نیز معروف است و با فرمول زیر محاسبه می شود:

$$\frac{TP}{TP + FP + FN}$$

معادله 2. فرمول محاسبهی IoU Score

تفاوت این معیار با dice در این است که در صورت کسر تنها اشتراک دو mask پیشبینی شده و اصلی را داریم و در مخرج کسر نیز اجتماع پیکسلهای دو تصویر را. شکل زیر نمایانگر نحوه ی محاسبه ی این معیار است:

$$IoU = \frac{Area\ of\ overlap}{Area\ of\ union} = \frac{\frac{Prediction}{Ground\ truth}}{\frac{Ground\ truth}{Ground\ truth}}$$

شكل 7. فرمول متناظر با محاسبه ي 7. فرمول متناظر

لازم به ذکر است که از آنجا که مسئلهای که در حال بررسی آن هستیم، باینری است (بافت تومور و بافت سالم)، میتوان از binary cross entropy به عنوان تابع هزینه برای آن استفاده کرد. همچنین، متریک دیگری که در ادامه آن را گزارش خواهیم کرد، accuracy است که از رابطهی زیر بدست میآید:

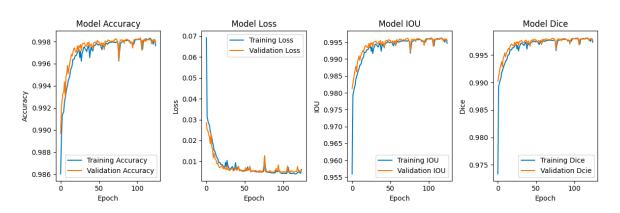
$$\frac{TP + TN}{TP + TN + FP + FN}$$
Accuracy معادله 3. فرمول محاسبه

در رابطه با بهینه ساز نیز همانطور که در مقاله گفته شده، از بهینهساز adam با نرخ یادگیری 0.001 استفاده کردهایم.

۵-۱. آموزش مدل

برای آموزش مدل ساخته شده، batch size را روی 16 تنظیم می کنیم. همچنین تعداد ایپاکها را نیز برابر 300 قرار میدهیم. اما در این میان از early stopping نیز استفاده می کنیم طوریکه اگر اختلاف validation loss در 20 ایپاک متوالی، تغییر چندانی نداشت، آموزش مدل متوقف شود. همچنین، بهترین وزنهای شبکه را نیز ذخیره می کنیم تا در پایان گزارش کنیم در کدام ایپاک مدل بهترین عملکرد را داشته است.

حال، به آموزش مدل میپردازیم. پس از بررسی نتایج، درمییابیم که بعد از گذشت 125 ایپاک، آموزش مدل با استفاده از early stopping متوقف میشود. همچنین، بنا به نتایج، بهترین وزنها در ایپاک 105 مدل با استفاده از Biou iloss accuracy متناظر با Iou iloss accuracy و Dice و اعتبارسنجی مشاهده میکنیم:

شکل 8 . نمودار متناظر با Loss IoU Dice و Accuracy برای دو مجموعه یتصاویر آموزشی و اعتبار سنجی حین یادگیری مدل

در نمودار اول از سمت چپ، Accuracy نمایش داده شده است. همانطور که واضح است، با گذشت زمان و در حین یادگیری، این معیار سیر صعودی دارد. تقریبا در تمام مسیر یادگیری نیز accuracy برای دادگان اعتبارسنجی، بالاتر از دادگان آموزشی است. نزدیکی این دو نمودار به هم، به معنای این است که مدل تا حد خوبی generalize شده است و در تمام مسیر یادگیری روی دادههای اعتبارسنجی نیز عملکرد خوب و رو به بهبودی دارد.

در نمودار بعدی، تغییرات loss را مشاهده می کنیم. واضح است که در ابتدا مقدار loss زیاد است اما با گذشت زمان، کاهش یافته و به صفر میل می کند. در واقع در روند آموزش مدل، خطای پیشبینی شبکه رفته رفته کاهش می یابد. با کنار هم قرار دادن این نمودار و نمودار accuracy، میتوان نتیجه گرفت از آنجا که با گذر زمان در آموزش مدل، accuracy پیوسته افزایش یافته و loss کم شده، پس شبکه عملکرد خوبی از خود ارائه داده است و یادگیری مطلوب است. اما از آنجا که بررسی دو معیار lou و یادگیری مطلوب است. اما از آنجا که بررسی دو معیار lou و یادگیری مطلوب است. اما از آنجا که بررسی میکنیم.

شکل کلی نمودارهای متناظر با dice و dice مشابه است. همچنین هر دو این نمودارها مانند نمودار مشکل کلی نمودارهای متناظر با dice و در ایپاکهای نهایی نیز تقریبا ثابت می شوند. به بیان دیگر، از جایی به بعد، شبکه با پارامترهای تنظیم شده، ظرفیت بیشتری برای یادگیری ندارد. از آنجا که میزان این معیارها نیز در طی آموزش مدل رو به افزایش است و همچنین طبق تعریفشان، شبکه به خوبی در حال یادگیری است.

در تمام نمودارهای فوق، متریکها برای هر دو مجموعه ی آموزشی و اعتبارسنجی خیلی به هم نزدیک اند. این نزدیکی بدین معناست که مدل دچار overfitting نشده است و روی دادهای دیده نشده نیز عملکرد خوبی در هر ایپاک از خود نشان می دهد و در واقع این نزدیکی بیان می کند شبکه تصاویر را general نمیکند بلکه general است. همچنین، ثبات این نمودارها نشان می دهد که معماری مدل، پارامترها و فرایند یادگیری برای مسئله ی مورد نظر، به خوبی انتخاب و انجام شدهاند.

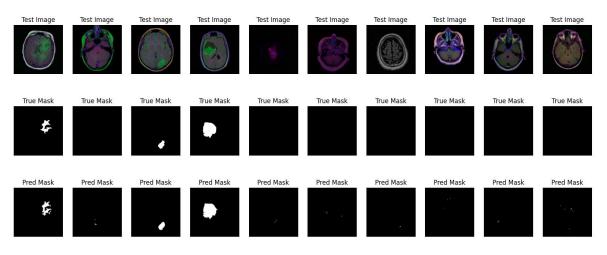
۶-۱. ارزیابی مدل

با ارزیابی عملکرد مدل روی دادههای تست نتایج زیر بدست آمده است:

Test Loss	Test Accuracy	Test IoU	Test Dice
0.0060	99.8024%	99.5667%	99.7812%

جدول 2. نتایج ارزیابی شبکهی آموزش دیده روی دادههای ارزیابی

ارقام فوق نمایانگر عملکرد خوب شبکه روی دادههای ارزیابی میباشد. در واقع شبکه ی آموزش دیده، روی تصاویر دیده نشده در حین فرایند یادگیری، دقتی حدود %99.88 دارد و با توجه به مقادیر Ios و این دادههای میتوان نتیجه گرفت که عملکرد شبکه روی این دادهها، مطلوب بوده است. همچنین، loss روی دادههای ارزیابی نیز مقدار کمی است که به معنای خطای عملکردی کمی از سمت مدل در پیشبینی ماسکها است. در زیر، نتایج پیشبینی مدل روی تعدادی از تصاویر دادههای ارزیابی را به عمران ماسک اصلیشان مشاهده می کنیم. همانطور که در این شکل نیز پیداست و همینطور بنا به اعداد گزارش شده در بالا، میتوان نتیجه گرفت شبکه به خوبی آموزش دیده و عملکرد خوبی نیز روی سایر دادهها که در فرایند یادگیری مشاهده شان نکرده، از خود ارائه میدهد.

شکل Mask .9های اصلی و پیشبینی شده توسط شبکه برای تعدادی از دادههای ارزیابی به همراه تصاویر اصل

پرسش ۲ - تشخیص موجودات زیر آب

1-۲. معرفی مدل Faster R-CNN

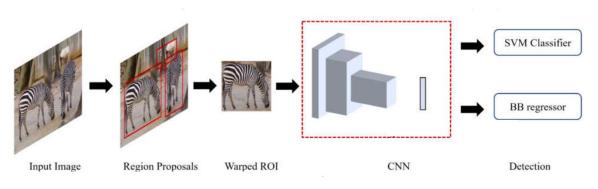
در اینجا به بررسی مدل Faster R-CNN میپردازیم. Faster R-CNN یک مدل پیشرفته در حوزه تشخیص اشیا (Object Detection) است. این مدل از سه قسمت اصلی تشکیل شده است:

- 1. شبکه عصبی کانولوشنی:(CNN) برای استخراج ویژگیهای تصویر استفاده میشود. این بخش شامل لایههای کانولوشنی و پولینگ است که ویژگیهای تصویر ورودی را استخراج و فشرده میکند.
- 2. شبکه پیشنهاد منطقه:(RPN) این بخش وظیفه تولید مناطق پیشنهادی (RPN) این بخش وظیفه تولید مناطق پیشنهادی (RPN) بک شبکه (Proposals) دارد. این مناطق مکانهای احتمالی اشیا در تصویر هستند. (RPN یک شبکه کاملاً کانولوشنی است که به طور مستقیم از ویژگیهای استخراج شده توسط (CNN) استفاده می کند و پیشنهادات مناطق را تولید می کند.
- 3. شبکه تشخیص:(Detection Network) این بخش مناطق پیشنهادی را که توسط RPN ارائه شده اند، می گیرد و به هر کدام یک برچسب دستهبندی (مثل انسان، ماشین و غیره) و مختصات دقیق کادر محدود کننده (Bounding Box) اختصاص می دهد.
- مزیت اصلی Faster R-CNN نسبت به مدلهای قبلی این است که فرآیند تولید مناطق پیشنهادی و تشخیص اشیا به طور یکپارچه و همزمان انجام میشود که سرعت و دقت مدل را بهبود می بخشد.
- به طور خلاصه، Faster R-CNNیک روش کارآمد و دقیق برای تشخیص اشیا در تصاویر است که از شبکههای عصبی کانولوشنی و شبکه پیشنهاد منطقه برای بهبود کارایی استفاده می کند.

۲-۲. سوالات تشریحی

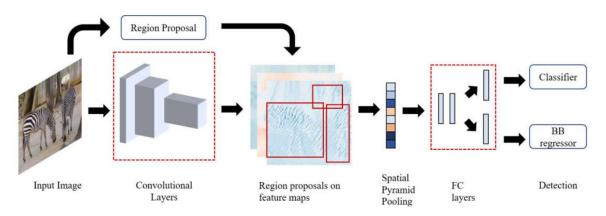
region-based CNNs مقایسهی مدلهای ۱-۲-۲

RCNNs: این شبکه اولین بار در سال ۲۰۱۳ معرفی شد. کاربرد اصلی آن برای تشخیص اشیا مختلف موجود در تصاویر است. این معماری از یک الگوریتم سرچ به نام جستجوی انتخابی استفاده می کند که در نتیجه ی اجرای این الگوریتم، چیزی حدود ۲۰۰۰ region proposal تولید می شود. پس از تغییر اندازهی این proposalها بطوریکه برای ورودی شبکهی کانولوشنی آماده باشند، به CNN ورودی داده می شوند و پس از محاسبه ی ویژگیهای CNN، طبقه بندی انجام می شود. اما از آنجا که در این شبکه به دنبال تشخیص اشیا در تصویر هستیم، نیازمند تعیین مکان آنها نیز میباشیم. برای این کار، بخش کانولوشنی شبکه برای هر شی، علاوه بر اینکه کلاس آن را مشخص میکند، یک bounding box نیز خروجی میدهد که مختصات شی مورد نظر در تصویر است. مسئلهای که ممکن از با آن مواجه شویم، این است که دو یا چند تا از این bounding box ها که شبکه برای اشیا خروجی می دهد، متعلق به یک شی باشند. در این شرایط از non-maximum suppression بهره می گیریم. از آنجا که مسائلی که با استفاده از این شبکهها در حال حل آنها هستیم، supervised هستند، این تکنیک، bounding boxhی که بیشتری اشتراک و نزدیکی را به ground truth دارد را برای شی در حال بررسی، اعمال می کند. محاسبهی میزان این اشتراک نیز به وسیلهی معیار IoU صورت می گیرد که در سوال قبل مفصلا به توصیف آن پرداختیم. در زیر، شکل کلی از معماری این شبکه را مشاهده می کنید:

شكل 10. معمارى شبكهى **RCNN**

Fast RCNNs تفاوت این شبکه با RCNN در این است که قبل از تولید Fast RCNNs ها، تصویر تغییر سایز یافته را به شبکهی کانولوشنی می دهد و پس از استخراج ویژگیها، جستجوی انتخابی را اعمال می کند و region proposal ها را مشخص می کند. پس از آن، روی این نواحی spatial pyramid poolingرا اعمال می کند و خروجی آن را به یک شبکهی باین نواحی connected می دهد تا کلاس اشیا و bounding box متناظر آن را مشخص کند. امتیاز این شبکه نسبت به RCNNدر این است که شبکهی کانولوشنی تنها یک بار مورد استفاده قرار میگیرد. اما در RCNN به ازای هر یک از region proposal ها، شبکهی کانولوشنی مورد استفاده قرار می گرفت و سرعت آموزش را پایین می آورد. اما در این شبکهی جدید، تنها بهش در واقع، در این معماری جدید، مشکل حجم محاسبات و سرعت آموزش تا حدی رفع شده است. در زیر، معماری این شبکهها در حالت کلی را می بینیم:

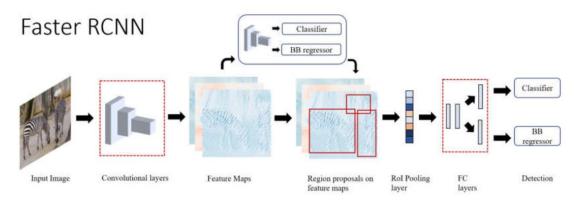

شكل 11. معماري شبكهي Fast RCNN

Faster RCNN الگوریتم جستجو سرعت پایین و محاسبات سنگینی دارد، به دنبال جایگزینی آن هستیم. در الگوریتم جستجو سرعت پایین و محاسبات سنگینی دارد، به دنبال جایگزینی آن هستیم. در Faster RCNN بجای جستجوی انتخابی از Region Proposal Network استفاده می کنیم. معماری این شبکه به گونهای است که تصویر ورودی را به بخش کانولوشنی می دهد و پس از استخراج feature maps، این نقشهها برای پیدا کردن کلاس و RPN نیز به گونهای است که از تعدادی هر شی، به RPN ورودی داده می شوند. نحوه ی کار کرد RPN نیز به گونهای است که از تعدادی متفاوت کمک میگیرند تا اشیا را مکان یابی کنند. در واقع، روی اوتع، روی اهتوان متناظر با

feature maps لایهی RoI pooling اعمال می شود و خروجی آن نیز به یک بخش connected داده می شود تا کلاس و متخصات هر شی در تصویر مشخص شود.

با توجه به معماری ویژهای که برای RPN در نظر گرفته شده، سرعت این روش نسبت به دو روش قبل بیشتر است. همچنین، دقت را تا حدود ۳ درصد افزایش میدهد. در ادامه شکل متناظر با این معماری را مشاهده میکنیم:

شكل 12. معماري شبكهي Faster RCNN

۲-۲-۲. مقایسهی مدلهای one-stage و two-stage

مزایای one-stage: این معماری ها معمولا ساده تر هستند و این سادگی منجر به صرف زمان کمتری برای آموزش شبکه میشود. همچنین، از آنجا که bounding box و کلاس اشیا را به صورت مستقیم و real-time در یک گذر پیشبینی میکنند، سریع تر هستند. از این رو این معماری در شرایطی که به performance احتیاج داریم، مثل video analysis و یا performance احتیاج داریم، مثل detector و یا bounding و یا performance میکنند.

معایب one-stage: در شرایطی که اشیا موجود در تصاویر کوچک هستند و یا پسزمینه پیچیده است، این one-stage معمولا نسبت به stwo-stage دقت پایین تری از خود نشان می دهند. همچنین، نسبت به two-stage ممکن هلانیابی اشیا را با دقت کمتری انجام می دهند و مکان bounding box ممکن است دچار خطا باشند. یکی دیگر از معایب این تشخیص دهنده ها این است که در پیدا کردن روابط بین اجزا و اشیا در تصویر عملکرد ضعیف تری دارند و این مسئله می تواند کار کرد کلی شبکه را تحت تاثیر قرار دهد.

:one-stage detectors کاربر د

1. رانندگی خودکار (Autonomous Driving):

در خودروهای خودران، تشخیص اشیا در زمان واقعی ضروری است. آشکارسازهای تکمرحلهای به دلیل سرعت بالا می توانند در تشخیص سریع و دقیق اشیا مانند عابران پیاده، خودروهای دیگر، علائم راهنمایی و رانندگی و موانع کمک کنند. این اطلاعات برای تصمیم گیریهای لحظهای و جلوگیری از تصادفات بسیار مهم هستند.

2. تشخیص اشیا در زمان واقعی (Real-time Object Detection)

در کاربردهایی که نیاز به پردازش و واکنش سریع دارند، مانند روباتیک و سیستمهای نظارتی، آشکارسازهای تکمرحلهای به دلیل کارایی و سرعت بالا بسیار مفید هستند. این مدلها میتوانند به سرعت اشیا را در تصاویر ویدئویی شناسایی و دستهبندی کنند.

3. واقعیت افزوده(Augmented Reality)

در سیستمهای واقعیت افزوده، تشخیص سریع و دقیق اشیا در محیط واقعی برای اضافه کردن لایههای مجازی بسیار مهم است. آشکارسازهای تکمرحلهای میتوانند به سرعت اشیا را در محیط شناسایی کنند و تجربه واقعیت افزوده را بهبود بخشند.

4. شمارش و ردیابی اشیا(Object Counting and Tracking)

در کاربردهایی مانند شمارش افراد در محیطهای عمومی، ردیابی خودروها در جادهها یا نظارت بر انبارها، آشکارسازهای تکمرحلهای میتوانند به سرعت و با دقت اشیا را شناسایی، شمارش و ردیابی کنند. این کاربردها در تحلیلهای آماری و مدیریتی بسیار مهم هستند.

نمونههای one-stage detectors:

- YOLO
 - SSD •
- YLOLO2 •
- Retina Net
- YOLOv3
- Center Net •
- EfficientNet
 - YOLOv4 •
- Swin transformer
 - YOLOx •

مزایای two-stage:

• این تشخیص دهندهها معمولا دقت بیشتری نسبت به نوع قبلی دارند، به ویژه در مواردی که اشیا کوچک هستند و یا پسزمینه به هم ریخته و نویزی است. به دلیل دو مرحلهای بودن، معمولا نسبت به مواردی نظیر مقیاس، robustness بیشتری دارند. همچننی، robustness بدست آمده از این معماریها، دقت بهتری دارند و مکانیابی اشیا را به شکل درستتری نمایش می دهند. همچنین، برخلاف معماری تک مرحلهای، روابط بین اشیا را بهتر پیدا می کنند که در مجموع عملکرد تشخیصی را افزایش می دهد.

معایب two-stage:

• این معماری نسبت به معماری قبل، پیچیدگی بیشتری دارد و پروسه ی آموزش شبکه مدت زمان بیشتری طول می کشد. بنابراین، هزینه ی انجام محاسبات در این معماری نیز نسبت به معماری قبل، بسیار بیشتر است.

کاربردهای two-stage:

1. تشخیص اشیاء با جزئیات دقیق(Fine-grained Object Detection):

در کاربردهایی که نیاز به شناسایی تفاوتهای کوچک و جزئیات دقیق بین اشیا دارند، آشکارسازهای دو مرحلهای بسیار موثر هستند. این شامل تشخیص نژادهای مختلف حیوانات، مدلهای مختلف خودروها، یا انواع مختلف محصولات است. این مدلها به دلیل دقت بالاتر در شناسایی جزئیات، برای این نوع کاربردها مناسبتر هستند.

2. شناسایی اشیاء در صحنههای پیچیده (Object Recognition in Complex Scenes): در صحنههایی که شامل تعداد زیادی شیء با تداخلات پیچیده هستند، آشکارسازهای دو مرحلهای به دلیل توانایی شان در تولید نواحی پیشنهادی و سپس بررسی دقیق هر ناحیه، عملکرد بهتری دارند. این کاربردها شامل تصاویر شهری با تعداد زیادی عابر پیاده، خودروها و سایر اشیاء است.

- 3. درک صحنه و استدلال مبتنی بر زمینه (Scene Understanding and Contextual Reasoning): در کاربردهایی که نیاز به درک کلی از صحنه و استدلال بر اساس زمینه دارند، آشکارسازهای دو مرحلهای می توانند به تفکیک اشیا و تحلیل روابط بین آنها کمک کنند. این شامل تحلیل تصاویر برای استخراج اطلاعاتی مانند تعاملات انسانی، توزیع اشیا در یک صحنه و استدلال درباره موقعیتها و وقایع است.
 - 4. تقسیم بندی معنایی (Semantic Segmentation):

هرچند که تقسیمبندی معنایی به طور معمول با روشهای خاص خودش انجام میشود، آشکارسازهای دو مرحلهای میتوانند در تشخیص دقیق اشیا و نواحی خاص در تصاویر کمک کنند. این مدلها میتوانند نواحی مختلف یک تصویر را با دقت بالا دستهبندی کنند که برای کاربردهای تقسیمبندی معنایی مفید است.

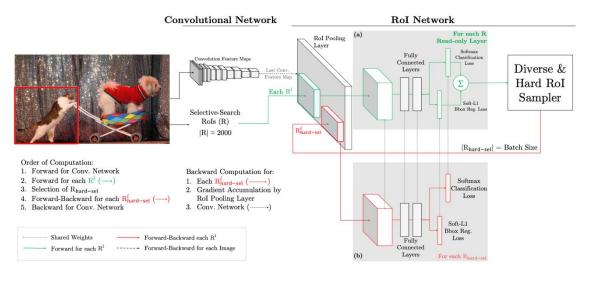
نمونههای two-stage detectors:

- RCNN •
- Fast RCNN •
- Faster RCNN
 - SPP-Net
 - FPN •
 - RFCN •
- Mask RCNN •

GIOU, Soft-NMS, OHEM.Y-Y-Y

:OHEM

این تکنیک برای مسائلی که در آنها به عنوان تشخیص اشیا در تصاویر هستیم، کاربرد دارد. در آموزش یک شبکهی عصبی، مجموعه دادگان معمولا شامل تعداد زیادی نمونه های ساده و تعداد کمی نمونههای دشوار است. مدل، از نمونههای آسان به سادگییاد میگیرد و با توجه به میزان دادههای آسان به دشوار، معمولا تشخیص بندی تا حد خوبی نیز صورت می گیرد. اما شبکه در مواجهه با نمونههای سخت، عملکرد خوبی از خود ارائه نمیدهد. MHO با تمرکز بر تشویق شبکه برای یادگیری نمونههای سخت، سعی در بهبود عملکرد آن دارد. این کار را با انتخاب پویای نمونههای سخت از بین سایر تصاویر انجام میدهد و با اعمال گامهای تمرکز شود و آنها اعمال گامهای منجر به این میشود که شبکه روی نمونههای سخت نیز متمرکز شود و آنها را نیز یاد بگیرد. کاردکرد این تکنیک به گونهای است که پس از اینکه ground truth بای تصاویر که دسته آماده شدند، با محاسبهی sol برای آنها نسبت به مدل میدهد تا در گامهای بعدی فرایند یادگیری، کوچکتر به مدل میدهد تا در گامهای بعدی فرایند یادگیری، روی این تصاویر متمرکزتر شود. با این توضیحات، این تکنیک منجر به بهبود کارایی مدل میشود و تشخیص اشیا در تصاویر بهتر صورت می گیرد. مدل در مواجهه با نمونههای سخت، عملکرد بهتری از خود تشخیص اشیا در زیر شکل کلی کارکرد این تکنیک را میتوان مشاهده کرد:

شكل 13. نحوهى كاركرد تكنيك OHEM براي مسئلهي تشخيص اشيا در تصوير

كاربردهاي OHEM:

- Object detection •
- Face recognition •
- Action recognition •
- Medical diagnosis •

:Soft-NMS

این تکنیک نیز برای بهبود پیشبینیهای مدل از مکانیابی اشیا در تصاویر استفاده میشود و یک نسخهی ارتقا یافته از NMSاست که در قسمت قبل اندکی به توصیف آن پرداختیم. همانطور که میدانیم، ممکن است مدل برای هر شی در تصویر تعدادی bounding box تولیید کند. درواقع، ممکن است تعدادی از bounding boxهای تولید شده توسط مدل، متعلق به یک شی باشند و با هم اشتراک داشته باشند. در NMS سیاست این بود که با استفاده از معیار IoU و تعیین یک threshold، میزان اشتراک هر یک از این باکسها را با ground truth بدست آوریم و سیس باکسی که امتیاز آن بالای آستانه قرار می گیرد و بیشترین اشتراک و نزدیکی را به ground truth دارد، به عنوان نتیجه خروجی دهیم و از سایر باکسها چشم پوشی می کنیم. اما قرار دادن یک آستانه ی سخت برای انتخاب بهترین bounding boxدر مواردی منجر به از دست دادن تشخیصهای معتبر میشود، به ویژه زمانی که امتیازات bounding boxها به هم نزدیک باشند. برای رفع این مشل در NMS، تکنیک Soft-NMS معرفی شد که به این صورت عمل می کند که برای bounding boxهایی که امتیاز پایین تری دارند، بر اساس میزان همپوشانی شان با ground truth، امتیازات آنها را کاهش می دهد به طوریکه برای هر باکس، امتیاز باکسهای هم یوشانی را با توجه به یک تابه که به IoU وابسته است، کاهش می دهد و هرچه هم پوشانی بیشتر باشد، امتیاز را بیشتر کاهش می دهد. این تکنیک این تضمین را به ما میدهد که باکسهایی که امتیاز بالا اما همپوشانی کم دارند، به طول کامل كنار گذاشته نمىشوند و صرفا تاثير آنها كاهش مىيابد. لازم به ذكر است كه اين تكنيك برخلاف ورژن قدیمی خودش، فاقد یک آستانهی سخت است و با اعمال آن، نتایج دقت بیشتری دارند و منجر به بهبود عملکرد مدل در تشخیص اشیا موجود در تصاویر میشود.

کاربردهای soft-NMS:

- Object detection
 - Face detection •
- Surveillance systems
 - Robotics •

:GIOU

این تکنیک یک ورژن جدید از معیار IoU است که قبلا به توصیف آن پرداخته بودیم و برای سنجش bounding عملکرد مدل استفاده می شد. این معیار در مواردی مشکل ساز است، خصوصا وقتی که بین bounding عملکرد مدل استفاده می شد. این معیار در مواردی مشکل، GIOU معرفی شد که به این صورت عمل می کند: ابتدا مقدار IOU را محاسبه میکند. سپس کوچک ترین باکسی که شامل باکس پیشبینی شده و ground truth می شود را پیدا میکند. سپس مساحت این باکس جدید و همینطور مساحت حاصل از اجتماع دو باکس پیشبینی شده و ground truth را محاسبه می کند. سپس با استفاده از فرمول زیر، مقدار GIOU را محاسبه می کند.

$$GIOU = IOU - \frac{C - Union}{C}$$

GIOU معادله 4. فرمول محاسبه ع

در فرمول فوق، C همان مساحت کوچکترین باکس شامل ground truth و باکس پیشبینی شده توسط مدل و Union مساحت اجتماع این دو باکس است. با استفاده از این ورژن جدید، این اطمینان به ما داده می شود که نه تنها هم پوشانی باکسها با هم را در نظر گرفته ایم، بلکه میزان فاصلهی دو باکس از هم نیز در نظر گرفته شده است. این کار منجر به بهبود عملکرد مدل در حین یادگیری می شود. در واقع این تکنیک گرادیانهای حامل اطلاعات بیشتری را برای ما فراهم می کند که به همگرایی بختری منجر می شود. همچنین، منجر به دستیابی به دقتهای بالاتر در تشخیص اشیا در تصاویر می شود، خصوصا زمانی که IoU صفر باشد.

کاربردهای GIOU:

- Object detection
 - Localization •
- Autonomous vehicles
 - Medical imaging •

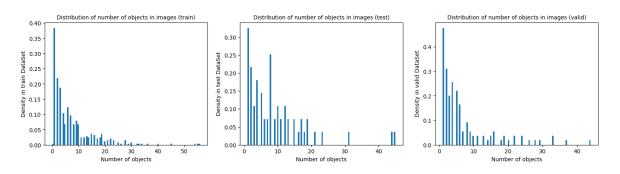
۲-۲. معرفی مجموعه دادگان

مجموعه داده مورد استفاده در این مقاله، Underwater Object Detection نام دارد. این مجموعه دادگان شامل ۶۳۸ تصویر از موجودات زیر آب است که در ۷ کلاس طبقه بندی می شوند. (۴۴۸ داده آموزش، ۱۲۷ داده ارزیابی و ۶۳ داده تست). همچنین همراه با این تصاویر، جعبههای مرزی موجودات حاضر در هر تصویر موجود است.

EDA .۱-۳-۲ و پیش پردازش دادگان

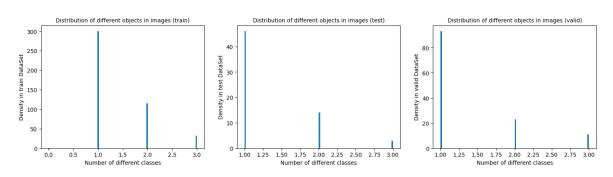
در این بخش قصد داریم به بررسی دادههای در اختیار بپردازیم. در ابتدا لازم است که بیان کنیم، اندازه تصاویر در این مجموعهداده، متفاوت از هم دیگه هستند و همه آنها در یک اندازه نیستند. برای مثال تصاویر با اندازههای ۷۶۸ در ۱۰۲۴، ۱۰۲۴ در ۷۶۸ و ساست. بنابراین نیاز است که همه تصاویر را به اندازه یکسان ببریم. این کار را در قسمت DataLoader و با استفاده از transforms از کلاس تصاویر را به اندازه یکسان ببریم. این کار را در قسمت Albumentations و با سبکتر شدن محاسبات، تصاویر را نرمالایز کنیم (نرمالایز خاص مدل backbone مورد استفاده). و پس از آن، داده تصاویر را به جای آرایه، در تنسور ذخیره کنیم.

حال به بررسی کلاسها و جعبههای مرزی داده شده و فراوانی و ... آنها میپردازیم. این ویژگیهای مجموعه دادگان در اختیار را در نمودارهایی خواهیم دید.

شکل 14. نمودار مربوط به فراوانی موجودات در هر تصویر

در شکل ۱۴، نمودارهای مربوط به فراوانی موجودات در هر تصویر را میبینیم. عموما هر تصویر بین ۰ تا ۲۰ موجود را شامل میشود. این موضوع برای هر سه مجموعه آموزش، اعتبارسنجی و تست یکسان است. بنابراین در این قسمت نیازی به اقدام خاصی نبوده و دادهها به صورت یکسانی توزیع شدهاند.

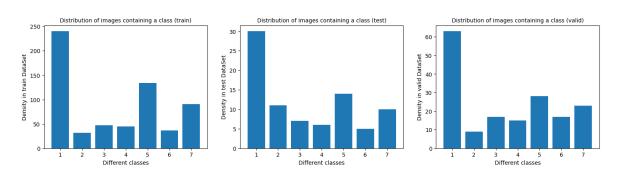
شكل 15. نمودار مربوط به فراواني كلاسها در هر تصوير

در شکل ۱۵، نمودار مربوط به فراوانی نوع موجودات داخل هر تصویر موجود است. همانطور که مشاهده می کنیم، در هر تصویر بین ۱ تا ۳ کلاس نهایتا موجود است که این مورد برای هر سه مجموعه آموزش، اعتبارسنجی و تست یکسان است. در این صورت نیاز به اقدامی در این مورد نیست. البته قابل ذکر است که در مجموعه آموزش، یک تصویر موجود است که هیچ جعبه مرزیای ندارد. در واقع هیچ موجودی در آن تشخیص داده نشده.

شكل 16. توزيع انواع موجودات در كل مجموعهها

همانطور که در شکل ۱۶ مشاهده می کنیم، این نمودارها تعداد انواع موجودات در هر یک از مجموعه دادگان آموزش، اعتبارسنجی و تست را نشان می دهد. با توجه به نمودارها، به طور مشخص در همه مجموعهها از موجود اول که در واقع بیانگر 'fish' است، از دیگر موجودات بیشتر موجود است. بعد از آن به طور تقریبی تعداد موجودات به ترتیب در همه مجموعهها تعداد نزولی خواهد داشت. در این بخش می توان تصاویری که شامل موجودات با فراوانی کم تر هستند را بیش تر کرد تا مدل توانی تشخیص همه موجودات را به صورت یکسان بدست آورد و در واقع همه آنها را به خوبی یاد بگیرد. البته این کار برای کاربرد مدل در دنیای واقعی تاثیر به سزایی دارد، اما در اینجا، چون توزیع موجودات تقریبا یکسان است، نیازی به انجام این کار نخواهد بود و مدل دقت خوبی ارائه خواهد داد (که خب به طور مشخص این دقت بالا در کاربردهای واقعی، به این صورت نبوده و بسیار پایین تر خواهد بود).

شكل 17. نمودار مربوط به توزيع تعداد تصاوير شامل هر كلاس

همانطور که در شکل ۱۷ مشاهده می کنیم، این نمودارها بیانگر تعداد عکس شامل هر کدام از ۷ موجود ما است. به طور مشخص دوباره تعداد تصاویر شامل کلاس اول، ینی ماهی، از مابقی کلاسها بیشتر است. بعد از آنها مابقی از آن، تعداد تصاویر از کلاسهای ۵ و ۷، یعنی کوسه و سفرهماهی به ترتیب بیشتر است. بعد از آنها مابقی کلاسها در حدود یکسانی تصویر دارند. دوباره در اینجا مانند حالت قبل، بهتر است که جوری دادهها را افزایش دهیم که تعداد تصاویر از هر کلاس تقریبا یکسان باشد تا در شرایط و کاربردهای واقعی، مدل ما بتواند به خوبی هر موجود از کلاسهای مختلف را تشخیص دهد. اما در اینجا و صرفا برای آموزش مدل و بالا بردن دقت، نیازی به انجام این کار نخواهد بود.

۲-۳-۲. تقویت داده

در این بخش به تقویت داده و یا Augmentation میپردازیم. برای تقویت داده، ما از کتابخانه Albumentations استفاده کردیم. این کتابخانه نسبت به torch از torch یک سری خوبیهای بیشتری دارد که در تقویت داده در این مسئله به ما کمک فراوان میکند.

قبل از بیان برتری Albumentations نسبت به transforms، لازم است ایرادی که در transforms موجود است و بسیار مدت زمان زیادی را برای حل این مشکل با استفاده از آن صرف کردم (در آخر بی ثمر بود و از Albumentations استفاده کردم)، را ببینیم.

یکی از موارد بسیار مهمی که برای تقویت داده در مسئله تشخیص (detection) وجود دارد، این است که در صورت استفاده از عملیاتی مانند معکوس کردن یا چرخاندن و ... که محل جعبههای مرزی (box تغییر میکند، هندل کردن محل جدید آنها است.

به نظر مشخص است که transform قادر به انجام این کار نبود و تنها تصویر را جابه جا می کرد و با جعبههای مرزی کاری نداشت و آنها را به روز نمی کرد. با جست جوی زیاد برای انجام آگمنتیشن و کلی تلاش برای استفاده از همان transforms، در آخر کتابخانه Albumentations را پیدا کردم که جعبههای ما را نیز به روز می کرد.

با استفاده از این کتابخانه، تقویت داده را به این صورت انجام دادم. ابتدا روشهای تقویت داده اختصاصی برای دادههای آموزش را بررسی کنیم.

- GaussNoise: در این قسمت، یک نویز گاوسی با میانگین ۰ و واریانس بین ۱۰ تا ۵۰، به تصویر اصلی اضافه میشود
- ColorJitter: تغییرات تصادفی در روشنایی، کنتراست، اشباع و هیو (رنگ) تصویر ایجاد می کند. p=0.5: پارامترهای saturation ،contrast ،brightness و saturation محدوده تغییرات را مشخص می کنند. p=0.5: احتمال اعمال این تبدیل را نشان می دهد.
- RGBShift: تغییرات تصادفی در مقادیر کانالهای رنگی قرمز، سبز و آبی ایجاد می کندRGBShift ... احتمال اعمال این b_shift_limit ... p=0.5 محدوده تغییرات را مشخص می کنند p=0.5 ... احتمال اعمال این تبدیل را نشان می دهد.

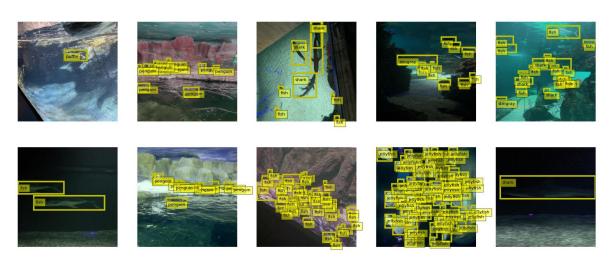
همه این تبدیلها، با احتمال ۵۰ درصد به صورت جداگانه اتفاق میافتند.

حال تغییراتی که برای دادههای آموزش، اعتبارسنجی و تست انجام میشود را بررسی میکنیم.

- Resize: در این قسمت، سایز تصاویر به ۲۵۶ در ۲۵۶ تبدیل می شود تا همه آنها اندازه یکسانی داشته باشند.
 - ToTensorV2: در نهایت، تصویر را به فرمت PyTorch Tensor در می آورد.

همچنین میخواستم روشهای مانند Flip و Rotate و Flip را انجام دهم، اما این روشها حتی با کتابخانه Albumentations نیز به خوبی عمل نکرده و در برخی موارد جعبههای مرزی از بین میرفتند. بنابراین به همین روشهای گفته شده بسنده کردم. چرا که خود تصاویر به گونهای هستند که تا حد خوبی چرخش و معکوس کردن را خود به خود انجام دهند. بنابراین تغییراتی در خود تصاویر به خودی خود کافی خواهد بود و نیازی به دیگر روشهای مانند Flip و ... نخواهد بود.

نتیجه این تقویت داده را برای ۱۰ تصویر (قسمتی از یک batch) میتوانیم در شکل زیر مشاهده کنیم.

شكل 18. نمونههايي از تقويت داده

۲-۳-۲. ساخت دیتالودر

دیتالودر ما از دو بخش تشکیل شده. که به هر کدام از آنها میپردازیم:

- کلاس دیتاست: در واقع این کلاس وظیفه آماده سازی هر کدام از دادهها در یک batch را به عنوان ورودی به مدل به عهده خواهد داشت. همچنین همانطور که قبلا گفتیم، تقویت داده در این قسمت و در واقع قبل از رسیدن به مدل و در آن واحد انجام می شود.
- o متد __init___: در این قسمت آدرس تصاویر و فایل جعبههای مرزی مربوط به هر کدام از تصاویر را ذخیره میکنیم. علاوه بر آنها عملیات تعریف شده برای تقویت داده را در این قسمت تنظیم میکنیم.
- o متد __len__: این تابع تنها تعداد تصاویر موجود در آدرس داده شده را برمی گرداند.
- o متد __getitem_: این تابع در واقع وظیفه انتخاب تصاویر و انجام عملیاتی بر روی آنها تا قبل از قرار گیری در یک batch و ارسال به مدل را دارد.

در ابتدا تصویر از آدرس موجود گرفته شده و سپس جعبههای مرزی و برچسب آنها از آدرس موجود را دریافت می کنیم. می دانیم که در این دیتاست، جعبههای مرزی به این صورت تعریف می شوند: (به فرمت COCO)

bounding $box = [x_{center}, y_{center}, width, height]$

اما برای استفاده آنها را به صورت زیر در می آوریم: (به فرمت Pascal_voc)

bounding $box = [x_{min}, y_{min}, x_{max}, y_{max}]$

سپس تقویت داده (آگمنتیشن) تعریف شده را بر روی تصویر، جعبههای مرزی و برچسب مربوط به هر جعبه مرزی انجام میدهیم.

بعد از آن به عنوان مقدار برگشتی، تصویر آگمنت شده و یک دیکشنری از جعبههای مرزی و برچسب آنها را برمی گردانیم. • تابع collate_fn: این تابع در حقیقت وظیفه جمعآوری یک batch با استفاده از کلاس دیتاست دارد. به این صورت که به تعداد batch تعیین شده، تصاویر، جعبههای مرزی و برچسبها را به یک دیگر اضافه می کند و به این صورت برمی گرداند:

return torch.stack(images), targets

که targets در واقع یک لیست از دیکشنریها که در هر کدام جعبههای مرزی و برچسبهای مربوط به هر تصویر است را شامل می شود.

همچنین یکی دیگر از وظایف مهم دیگر این تابع، این است که به گونهای تعداد جعبههای درون یک batch را تغییر دهد که همه آنها به یک تعداد جعبه داشته باشند. طبیعتا این اتفاق زمانی به صورت منطقی اتفاق میافتد که تعداد همه آنها به اندازه بیشترین تعداد جعبه برای یک تصویر در آن batch خواهد بود.

در این صورت با استفاده از این توابع و تعریف دیتالور به صورت زیر، میتوانیم از دادهها به صورت آنی و بدون ذخیره کردن آنها در مموری استفاده کنیم. همچنین در این بین آگمنتیشن نیز اتفاق خواهد افتاد.

train_set = Aquarium(root_dir=root_dir, transform=transform)
train_loader = DataLoader(train_set, batch_size=batch_size, shuffle=True,
collate_fn=collate_fn)

۲-۲. تعریف مسئله

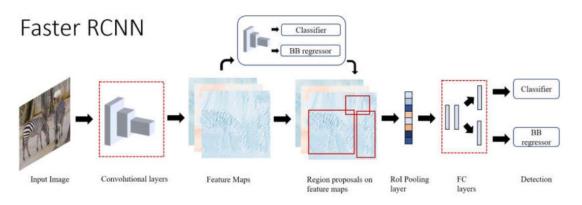
در این مسئله قرار است با استفاده از مدل Faster R-CNN که یک مدل region-based CNNs و ممچنین two stage است، مدلی طراحی کنیم که بتواند با استفاده از دیتاست داده شده، ۷ موجود زیر آب که عبارتاند از:

- Fish •
- Jellyfish
 - Puffin •
 - Shark •
- Starfish •
- Stingray •

را از یکدیگر و همچنین از محیط تشخیص دهیم. در واقع detect کنیم.

۲-۴-۲. طراحی معماری Faster R-CNN

همانگونه که با معماری Faster R-CNN آشنا هستیم و نمونهای از آن را می توانیم در شکل زیر ببینیم، قسمتهای مختلف آن را که پیاده سازی شده به ترتیب توضیح خواهیم داد.

 ${f Faster\ RCNN}$ شکل 19. نمای کلی

• بخش Feature Extractor.

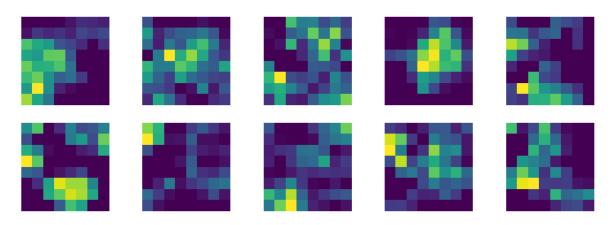
در این قسمت در حقیقت قسمتی از مدل طراحی می شود که با استفاده از آن، بتوانیم یک سری ویژگی که در شبکههای کانولوشنی در واقع همان Feature Mapهای ما هستند را بدست آوریم. در این قسمت معمولا از مدلهای معروف که روی دیتاستهای بزرگ تر و جامع تر آموزش دیدهاند به عنوان مدل backbone استفاده می کنیم تا این Feature Mapها را بدست آوریم.

در اینجا طبق خواسته مسئله از مدل ResNet101 که از قبل آموزش دیده، به عنوان backbone و برای Feature Extractor استفاده می کنیم.

کلاس FeatureExtractor تعریف شده شامل دو تابع است که به توضیح آنها می پردازیم.

- o resnet101 آموزش دیده را از مدلهای کلاس resnet101 آموزش دیده را از مدلهای کلاس backbone فراخوانی کرده و به عنوان
- o batch ورودی گرفته و آن را به مدل resnet101 میدهیم تا forward ورودی گرفته و آن را به مدل Feature Map

همچنین Feature Mapهای بدست آمده برای یکی از تصاویر دیتاست با استفاده از ResNet101 به صورت زیر بدست آمده. همچنین قابل ذکر است که همه آنها سایز ۳۲ در ۳۲ دارند.

شکل Feature Map .20های بدست آمده از Feature Map

• بخش ProposalModule.

این بخش در اصل وظیفه ایجاد اعتجاد این بخش در اصل وظیفه ایجاد اعتجاد این بخش در اصل وظیفه ایجاد او regression offsets برای تعداد از جعبههای مرزی پیشنهادی دارد. در مرحله آموزش، این قسمت بر روی جعبههای مرزی مثبت (positive anchor boxes) تمرکز میکند. در صورتی که در زمان اعتبارسنجی، دادههای مورد نیاز برای بررسی بیشتر فراهم میکند. در این کلاس چند تابع وجود دارد که به تفسیر آنها میپردازیم.

- o ___init___ در این قسمت دو head یکی برای تسک classification و دیگری برای تسک regression و دیگری برای تسک regression که برای بدست آوردن برچسبها و جعبههای مرزی به ترتیب استفاده میشوند، را تعریف میکنیم. هر کدام آنها شامل:
 - یک لایه کانولوشنی با تابع فعالساز ReLU
 - یک لایه DropOut
 - یک لایه دیگر کانولوشنی

است.

- o forward: در این قسمت ورودی ها به هر کدام از بخشهای طبقه بندی و رگرشن داده شده و سپس خروجی تولید شده از آنها بازگردانده می شوند. اگر در مرحله آموزش باشیم، با استفاده از proposal های خود را بدست می آوریم و همه آنها را برمی گردانیم.
- بخش ClassificationModule: این قسمت در واقع بعد از قسمتی است که Proposal ما روی در واقع بعد از قسمتی است که این است که این امرومها را Feature Map ها تصویر شدهاند. کاری که این بخش انجام می دهد این است که، این امرومها را گرفته و آنها را برای classification و رگرشن مربوط به جعبههای مرزی آماده می کند.

قسمتهای مختلف آن را توضیح میدهیم.

o ___init__ در این بخش ابتدا RoI Align آن را تعیین می کنم. انجام این کار نیاز است چرا که ___init__ در این بخش ابتدا RoI Align آن را تعیین می کنم. انجام این کار نیاز است چرا که ___init__ در و برای وارد کردن آنها به ___iregression مربوط به ___iregression و classification و ___init__ در یک اندازه باشند.

سپس یک Average pooling خواهیم داشت تا خروجیهای RoI را کاهش سایز دهیم در حالی که عمق Feature Mapها را بدست آوریم. بنابراین حجم دادهای که منتقل میشود کاهش خواهد یافت و از طرفی تمرکز بر روی ویژگیهای مهمتر خواهد بود.

بعد از آن یک سری لایه Fully connected تعریف می کنیم. در این قسمت به تعداد خروجیهای RoI pooling (به صورت flat شده در واقع) در لایه اول ورودی گرفته، سپس یک لایه DropOut خواهیم داشت و بعد از آن دوباره یک لایه Tully connected که به تعداد کلاسهای ما خروجی دارد. (برای کار کرد بهتر مدل، کلاسها را یکی بیشتر تعریف می کنیم به این صورت که کلاس دیگر، در واقع background در نظر گرفته می شود).

o forward: در این قسمت در واقع ورودی را به هر کدام از این بخشها که در قسمت قبل تعریف کردیم، به ترتیب پاس داده و خروجی آن را به لایه بعدی میدهیم. اگر در فاز آموزش باشیم، خطا (loss) مربوطه را نیز محاسبه کرده (از خطا cross entropy استفاده می کنیم) و بر می گردانیم.

در واقع این بخش نهایی برای classification نهایی مدل ما خواهد بود.

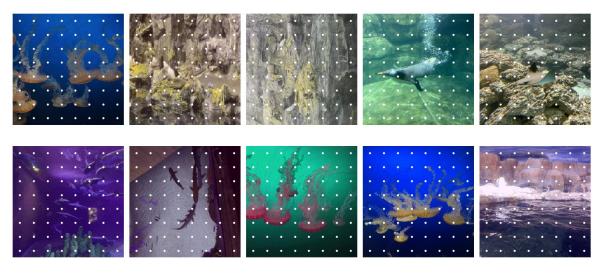
- بخش RegressionModule: در واقع این بخش برای بدست آوردن جعبههای مرزی خواهد بود. به این صورت که proposal را ورودی گرفته و در نهایت جعبههای مرزی را خروجی می دهد. حال متدهای تعریف شده برای آن را توضیح می دهیم.
- Average یک RoIAlign یک RoIAlign و یک RoIAlign و یک LlassificationModule و یک linit_ o یب init_ o یشت هم تعریف می کنیم. سپس یک مدل fully connected بعد از آن با دو لایه تعریف می کنیم که در لایه اول به تعداد ویژگیهای RoI ورودی می گیرد. بعد از آن یک لایه TropOut قرار می دهیم و سپس یک لایه دیگر propOut که تعداد خروجی آن ۴ است قرار می دهیم. دلیل انتخاب عدد ۴، تعداد مقادیر لازم برای نشان دادن جعبههای مرزی است.
- o forward: در این قسمت نیز مانند متد forward برای ClassificationModule عمل می کنیم و ورودی را به ترتیب به لایههای تعریف شده می دهیم.
- خود مدل TwoStageDetector: در واقع این قرار است خود مدل دو مرحلهای ما باشد که برای تسک detection: در حالا به تفسیر قسمتهای مختلف این کلاس می پردازیم:
- o ___init___ در این قسمت بخش Region Proposal Network) RPN مدل که بعدا و در __init__ o داده قسمت خودش راجع به آن صحبت خواهیم کرد را ست میکنیم. سپس بخش classifier قسمت خودش راجع به آن صحبت خواهیم داد.
- o forward: در این بخش با استفاده از RPN و بخش طبقه بندی، loss مدل را با ورود یک batch محاسبه کرده و آن را برمیگردانیم. این قسمت برای بخش آموزش مدل استفاده می شود.
- o التفاده از الگوریتم Inference: این بخش برای بخش استفاده از مدل است. در ابتدا با استفاده از الگوریتم RPN تعدادی از proposal از RPNها از RPNها از انتخاب می کند.

بدست می آیند. سپس با استفاده از classifier و میزان اطمینان آن از object بودن در ورودی، آن را با در نظر گرفتن یک احتمال (استفاده از تابع فعال ساز softmax) خروجی می دهیم.

بنابراین تا به حال قسمتهای مختلف از یک Faster R-CNN به عنوان یه مدل دو مرحلهای (Region بنابراین تا به حال قسمتهای مختلف از یک ۱۹ دقت کنیم، میبینیم که تنها بخش RPN یا در واقع RPN را پیادهسازی کردهایم. اگر دوباره به شکل ۱۹ دقت کنیم، میبینیم که تنها بخش Proposal یا در واقع همان جعبههای Proposal Network باقی مانده این این بخش وظیفه map کردن استفاده این بخش در قسمت دیگری انجام می شود). که بعد از آن نیز از RoI pooling و ... استفاده کرده و سپس با استفاده از دو head برای رگرشن و طبقه بندی، تسک مورد نظر برای detection را انجام می دهیم.

Region Proposal Network . طراحی ۲-۴-۲

در ابتدا به بررسی anchor pointها بپردازیم. Anchor pointها را به گونهای قرار می دهیم که به فاصله یکسان و مساوی روی تصاویر پخش بشوند. چون تصاویر ما همه ۲۵۶ در ۲۵۶ هستند، به نظرم خوب بود که در کل ۶۴ نقطه انکر داشته باشیم. یعنی در هر ردیف و ستون، ۸ نقطه با فواصل مساوی. نمونهای از توزیع این نقاط را روی تصاویر دیتاست در زیر می توانیم مشاهده کنیم.

anchor points شكل 21. توزيع

حال باید به دنبال یک روش برای پیدا کردن anchor boxهای با سایز مناسب برای دیتاست خود باشیم، چرا که با داشتن anchor box با سایز مناسب، می توانیم خیلی سریع تر و با دقت بهتری اشیا داخل تصاویر را پیدا کنیم. بنابراین تعداد و سایز آنها از می تواند از اهمیت نسبتا بالایی در بحث عملکرد مدل، برخوردار باشد.

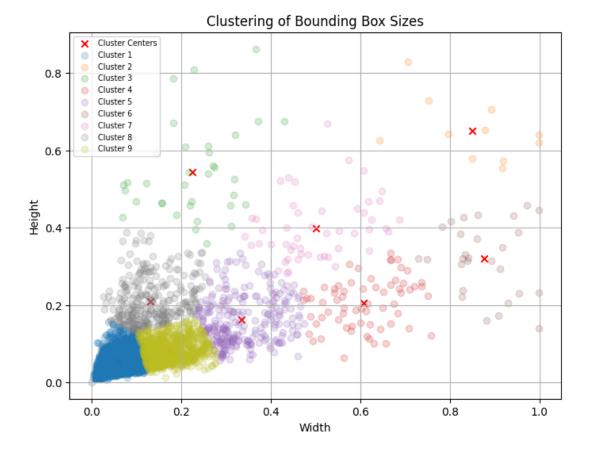
روشی که روش مقاله وجود دارد، ++k-means است، به این صورت که در ابتدا یک سری نقاط مرکزی برای سایز جعبههای خود به صورت رندوم انتخاب میکنیم که تعداد آنها به اندازه تعداد کل نقاط (در واقع جعبههای موجود) است. سپس مراکز را به ترتیب و به تعداد کلاسترهای مورد نظر، انتخاب میکنیم به صورتی که بیشترین کمترین فاصله از سایر نقاط را داشته باشند.

بعد از آن، این بار الگوریتم k-means را با نقاط اولیهای که بدست آوردیم اجرا میکنیم تا نقاط مرکزی به بهینه ترین حالت ممکن بدست آیند. نتیجهای که برای سایزهای anchor boxهای نرمالایز شده خود داریم به این صورت است:

Anchor Boxes:

[[0.06016524 0.05441015]
[0.8503196 0.64962121]
[0.22419343 0.5443703]
[0.60765862 0.20632102]
[0.33450413 0.16245933]
[0.8757983 0.31955683]
[0.50130859 0.39836372]
[0.13179867 0.21062988]
[0.173367 0.08254046]]

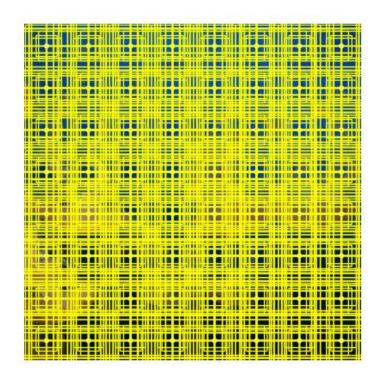
همچنین توزیع سایزهای جعبههای مرزی و همچنین نقاط مرکزی تعیین شده با استفاده از الگوریتم ++k-means به این صورت است:

شکل 22. توزیع سایز جعبههای مرزی و نقاط مرکزی به دست آمده

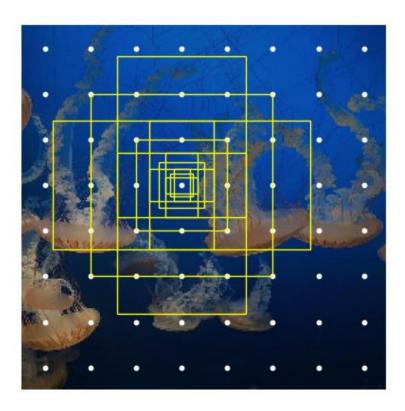
البته به دلیل اینکه ممکن است سایز موجودات موجود در دیتاست آموزش، خیلی متفاوت تر با سایز موجوداتی که در مجموعههای اعتبارسنجی و تست هستند، باشد، من از این روش استفاده نکردم و روش خیلی ساده تری برای انتخاب سایزها در نظر گرفتم تا اگر مجموعه آموزش از دیگر مجموعهها خیلی متفاوت بود، با مشکل مواجه نشویم. اصولا اتکا به ویژگیهایی که خیلی عمومی نبوده و ممکن است تنها در مجموعه آموزش دیده شود، کار خیلی درستی نیست. البته در اینجا شدت خیلی پایین تر بود و صرفا برای اطمینان این روند در پیش گرفته شده.

بنابراین anchor box ها به این صورت با سایز های ۱۶، ۳۲، ۶۴، ۱۲۸ و با ضرایب ۵۰ و ۲ ساخته می شوند. بنابراین در کل ۱۲ anchor box خواهیم داشت. در شکل زیر می توانیم همه anchor box کی از تصاویر این مجموعه ببنیم.

شکل **Anchor box** .23های روی یکی از تصاویر

همچنین می توانیم anchor boxهای پیشنهادی را تنها برای یکی از anchor pointها روی همان تصویر در شکل ۲۴ ببینیم.

شکل Anchor boxes .24 برای یک

حال به بررسی خود RPN میپردازیم. همانطور که میدانیم این بخش برای map کردن proposal میپردازیم. بر روی Feature map ها استفاده میشود. در واقع وظیفه تولید Region Proposalها را به عهده دارد.

- __init___: در این بخش ابتدا Feature Extractor را یک نمونهای از همان کلاس مربوط به این کار که از Proposal Module آن را همان کلاسی که در بخش قبل تعریف کردیم قرار می دهیم. و بعد از همه اینها، یکسری ثابتها را ست می کنیم.
- Feature Extractor از این متد در حالت آموزش استفاده می شود. در ابتدا با استفاده از Feature Extractor از این متد در حالت آموزش استفاده می شود. در ابتدا با استفاده از Feature map که قبلا تعریف کردیم، Feature map ها را بدست آورده و سپس Feature map ها را بدست می آوریم. برای این کار از می استفاده و سپس positive and negative anchor box ها و Proposal Module این که تعریف کردیم استفاده می کنیم. سپس با توجه به ما و RPN با توجه به تابع تعریف شده برای آن محاسبه می کنیم. برای محاسبه خطا در RPN برای قسمت طبقه بندی از binary cross entropy with logits استفاده می کنیم. همچنین برای بخش رگرشن، از smooth_11_loss استفاده می کنیم. این تابع به صورت زیر تعریف می شود:

For a batch of size N, the unreduced loss can be described as:

$$\ell(x,y) = L = \{l_1, ..., l_N\}^T$$

with

$$l_n = \begin{cases} 0.5(x_n - y_n)^2/beta, & \text{if } |x_n - y_n| < beta \\ |x_n - y_n| - 0.5 * beta, & \text{otherwise} \end{cases}$$

If reduction is not none, then:

$$\ell(x,y) = \begin{cases} \operatorname{mean}(L), & \text{if reduction} = \text{`mean'}; \\ \operatorname{sum}(L), & \text{if reduction} = \text{`sum'}. \end{cases}$$

سپس خطا نهایی RPN از مجموع خطا بخش classification و RPN بدست می آید.

• Inference: از این متد در حالت استفاده از اعتبارسنجی و یا تست استفاده می شود. در اینجا نیز مانند قبل ابتدا feature mapها را بدست می آوریم و proposal های پیشنهادی را ارائه داده و از بین آنها با توجه به ترشهولدهای تعریف شده، تعدادی را انتخاب می کنیم و آنها را برمی گردانیم.

۲-۴-۲. آموزش مدل

در این بخش به آموزش مدل میپردازیم.

در ابتدا یک نمونه (instance) از TwoStageDetector میسازیم و سپس پارامترهای آن را ست میکنیم. حال با استفاده از تابعهای داده شده در فایل Hint، سعی میکنیم مدل را آموزش دهیم. در مورد خطای RPN گفتیم که برابر خطای بدست آمده از رگرشن و خطای طبقه بندی RPN است. حال در مورد خطا کل مدل صحبت میکنیم. خطا این بخش طبیعتا باید شامل خطا بدست آمده از RPN و خطا دو هد دیگر در انتها مدل باشد که وظیفه خروجی را دارد. بنابراین خطا مدل برابر مجموع خطا این دو head و خطا بدست آمده از RPN خواهد بود. لازم به ذکر است که میتوان برای خطا هر بخش ضریبی در نظر گرفت تا در این صورت به آن بخش توجه بیشتری و یا کمتری شود.